

Sygn. akt *XVII AmA 17/17*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 maja 2019 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, XVII Wydział Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
w składzie:

Przewodnicząca – **SSO Ewa Malinowska**

Protokolant – stażysta Joanna Nande

po rozpoznaniu 7 maja 2019 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O.**

przeciwko **Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów**

o stwierdzenie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

na skutek odwołania powoda od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 30 grudnia 2016 r.
o Nr (...)

1. oddała odwołanie;
2. zasądza od powoda (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O. na rzecz pozwanego Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę 720 (siedemset dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Ewa Malinowska

Sygn. akt *XVII AmA 17/17*

UZASADNIENIE

W dniu 30 grudnia 2016 r. – po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. (przed przekształceniem (...) sp. z o.o. (...) z siedzibą w W.) - Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydał decyzję o nr (...), na mocy której:

I. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, **uznał za naruszające zbiorowe interesy konsumentów praktyki** polegające na naruszaniu obowiązku udzielania konsumentom w umowach kredytu konsumenckiego rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez:

1. nierzetelne przedstawianie informacji o stopie oprocentowania kredytu poprzez posługiwanie się dwoma różnymi od siebie wielkościami określającymi stopę oprocentowania kredytu, co jest niezgodne z art. 30 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim,
2. brak informacji o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego oraz warunkach jej zmiany, co jest niezgodne z art. 30 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim,

3. brak informacji o obowiązku zwrotu przez konsumenta udostępnionego przez kredytodawcę kredytu oraz odsetek w sytuacji odstąpienia od umowy kredytu konsumenckiego, a także brak informacji o kwocie odsetek należnych w stosunku dziennym, co jest niezgodne z art. 30 ust. 1 pkt 15 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, a poprzez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **i stwierdził zaniechanie ich stosowania z dniem 30 marca 2016 r.,**

II. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, **uznał za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę** polegającą na stosowaniu w umowach kredytu konsumenckiego postanowienia, zgodnie z którym sądem właściwym do rozpoznania sporów wynikłych na tle zawartej z konsumentem umowy kredytu konsumenckiego będzie Sąd Rejonowy w Opolu, które to działanie narzuca konsumentom sąd właściwy do rozpoznania sporów, który mógłby nie być właściwy dla konsumentów na podstawie ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego, co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową, o której mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, a poprzez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **i stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 30 marca 2016 r.,**

III. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, **uznał za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę** polegającą na stosowaniu we wzorcach umownych przedkładanych konsumentom celem zawarcia umowy kredytu konsumenckiego, postanowień określających opłaty za niżej wymienione czynności windykacyjne w następującej wysokości:

- 1.za każde telefoniczne wezwanie do spłaty należności – 10 zł,
- 2.za każde pisemne wezwanie 40 zł,
- 3.za każdy bezskuteczny przyjazd przedstawiciela kredytodawcy po odbiór należności – 100 zł,
- 4.za obsługę firmy windykacyjnej – 250 zł

które to działania mogły prowadzić do obciążania konsumentów opłatami za dokonane czynności windykacyjne przez przedsiębiorcę, które mogły nie odpowiadać rzeczywiście poniesionym przez niego kosztom, bez uwzględnienia częstotliwości podejmowanych przez niego działań, przez co mogły prowadzić do nadmiernego obciążenia finansowego konsumentów, co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową, o której mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, a poprzez to stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **i stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 1 marca 2016 r.,**

IV. na podstawie art. 105 § 1 k.p.a. w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **umarzył w części jako bezprzedmiotowe** wszczęte z urzędu postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w związku z podejrzeniem podejmowania przez (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na zaniechaniu wręczania konsumentom przy zawarciu umowy o kredyt konsumencki na trwałym nośniku, wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy, z oznaczeniem swojej nazwy i siedziby, co może być uznane za niezgodne z art. 53 ust. 3 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, a poprzez to może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

V. na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **nałożył na (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. kary pieniężne** w następującej wysokości:

1. **4018 PLN** z tytułu naruszenia zakazów, o jakich mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie I sentencji decyzji;

2. **2009 PLN** z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie II sentencji decyzji;

3. **8036 PLN** z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie III sentencji decyzji;

VI. na podstawie art. 77 ust. 1 i art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz na podstawie art. 263 § 1 i art. 264 § 1 k.p.a., w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, uwzględniając wynik przeprowadzonego postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, postanowił **obciążyć (...) sp. z o.o. z siedzibą w W.** kosztami opisanego na wstępie postępowania oraz zobowiązał go do zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kosztów postępowania w kwocie **50 PLN** w terminie 14 dni od uprawomocnienia się decyzji.

(decyzja, k. 4-15).

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła (...) sp. z o.o. z siedzibą w O. (poprzednio w W.), zaskarżając decyzję w całości i wnosząc o jej uchylenie i umorzenie postępowania, ewentualnie, o zmianę w zakresie wysokości nałożonych na przedsiębiorcę kar pieniężnych poprzez ich stosowne obniżenie. Jednocześnie strona wniosła o zasądzenie na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych. Wobec zaskarżonej decyzji sformułowano następujące zarzuty:

1) błędu w ustaleniach faktycznych - polegający na przyjęciu, iż zaniechanie stosowania przez przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów tj. obowiązku udzielania rzetelnej i prawdziwej informacji w umowach kredytu nastąpiło z dniem 30 marca 2016 roku, podczas gdy prawidłowo jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym przede wszystkim z dokumentów i informacji dostarczonych przez przedsiębiorcę, przedsiębiorca stosowania powyższych praktyk zaniechał dużo wcześniej, bo już w połowie 2015 roku;

2) błędu w ustaleniach faktycznych - polegający na przyjęciu, iż zaniechanie stosowania przez przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów tj. stosowaniu w umowach kredytu konsumenckiego postanowienia, zgodnie z którym sądem właściwym do rozpoznawania sporów wynikłych na tle zawieranej z konsumentem umowy będzie Sąd Rejonowy w Opolu nastąpiło z dniem 30 marca 2016 roku, podczas gdy prawidłowo jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym przede wszystkim z dokumentów i informacji dostarczonych przez przedsiębiorcę, przedsiębiorca w połowie 2015 roku zmodyfikował swój wzorzec umowy kredytu w zakresie oznaczenia właściwości sądowej dla rozpoznawania sporów pomiędzy stronami umowy, który to wzorzec od tego też okresu jest przez przedsiębiorcę rzeczywiście stosowany w jego działalności gospodarczej;

3) naruszenie przepisów postępowania tj. przepisu art. 9 k.p.a. - poprzez nienależyte i nie wyczerpujące wyjaśnienie przedsiębiorcy podstawy prawnej, w oparciu o którą to prowadzone było przedmiotowe postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, a w szczególności poprzez niedostateczne wyjaśnienie rozbieżności w zakresie raz to przyjęcia przez Urząd przepisu art. 24 ustawy jako podstawy materialnej do prowadzenia postępowania, -a-raz- wskazania, iż cyt. : Prezes nie zakwalifikował żadnego z zachowań spółki jako praktyk naruszających treść przepisu art. 24 ustawy (szerzej sprzeczność pomiędzy treścią postanowienia z dnia 29 grudnia 2015 roku a treścią wezwania z dnia 26 kwietnia 2016 roku);

4) naruszenie przepisów postępowania tj. przepisu art. 7 k.p.a. i art. 77 k.p.a. - polegające na nie rozważeniu wszystkich okoliczności faktycznych sprawy, a przede wszystkim na niedostatecznym wykazaniu, jaki wpływ na prowadzone postępowanie miała wydana przez Rzecznika Generalnego Trybunału Sprawiedliwości UE (nr sprawy C-1 19/15), która w sposób oczywisty podważa funkcjonowanie na obecnych zasadach polskiego rejestru klauzul niedozwolonych;

5) naruszenie przepisów postępowania tj. przepisu art. 7 k.p.a. i art. 77 k.p.a. – poprzez nieuwzględnienie wszystkich okoliczności faktycznych sprawy, przejawiające się w wydaniu zaskarżonej decyzji z pominięciem dokumentów i informacji przedłożonych przez przedsiębiorcę przed dniem 21 stycznia 2016 roku.

(odwołanie, k. 18-20).

W odpowiedzi na odwołanie Prezes UOKiK wniósł o oddalenie odwołania w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

(odpowiedź na odwołanie, k. 33-36).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

(...) sp. z o.o. z siedzibą w O. (poprzednio z siedzibą w W., a przed przekształceniem (...) sp. z o.o. (...) z siedzibą w W.) prowadzi działalność gospodarczą polegającą, między innymi, na świadczeniu usług finansowych, w tym zawieraniu z konsumentami umów o kredyt konsumencki.

W dniu 18 lutego 2016 r. podjęta została uchwała nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników w sprawie przekształcenia (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowo-akcyjnej w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością. Zgodnie z § 1 ust. 2 uchwały, spółka (...) sp. z o.o. (...) z siedzibą w W. przekształciła się w trybie określonym w art. 551 § 1 k.s.h. w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, której firma otrzymała brzmienie: (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Według § 3 ust. 1 uchwały, spółce przekształconej przysługują wszystkie prawa i obowiązki spółki przekształcanej (dowód: okoliczności bezsporne; Informacja odpowiadająca odpisowi aktualnemu z KRS, k. 93-95 i 118-120, 151 akt admin.; Uchwała nr (...) w sprawie przekształcenia, k. 147-150 akt admin.).

W ramach działalności, polegającej na zawieraniu z konsumentami umów o kredyt konsumencki, w 2014 r. powodowy przedsiębiorca zawarł z konsumentami łącznie 7567 umów o pożyczkę gotówkową, w 2015 r. 9450 umów, a do 29 lutego w 2016 r. zawarł 1524 tego rodzaju umów (dowód: Odpowiedź na wezwanie (...) z 23.02.2015 r., k. 11 akt admin.; pismo przedsiębiorcy, k. 96-97 akt admin.; pismo przedsiębiorcy, k. 128 akt admin.).

Zakres terytorialny działalności Spółki (...) obejmuje miasta, w których posiada ona swoje oddziały (O., N., K., G., Z., R., K., T., S., R.) oraz obszar w promieniu 25 km wokół tych miast, tj. teren województwa (...) oraz (...) (dowód: Odpowiedź na wezwanie (...) z 23.02.2015 r., k. 11 akt admin.).

Przy zawieraniu umów o kredyt konsumencki Spółka (...) wykorzystywała następujące wzorce umowne: 1) wniosek o pożyczkę gotówkową, 2) formularz informacyjny, 3) wzór umowy pożyczki gotówkowej, 4) deklaracja wekslowa i weksle in blanco. Dokumenty te były stosowane od początku działalności Spółki, tj. od 16 września 2013 r. Umowy z konsumentami były zawierane na okres 30 dni. (dowód: Odpowiedź na wezwanie (...) z 23.02.2015 r., k. 11 akt admin.; Odpowiedź na wezwanie (...) z 19.03.2015 r., k. 35-36 akt admin.; formularz informacyjny dotyczący kredytu konsumenckiego, k. 90 akt admin.).

Odnośnie do wymienionych wzorców umownych ustalono, że:

- w umowach kredytu konsumenckiego (tj. w umowach o pożyczkę gotówkową) wskazywane były dwie różne wielkości stopy oprocentowania kredytu – w warunkach udzielenia pożyczki wskazano na stopę procentową w wysokości 12%, a w punkcie 2 umowy przewidziano oprocentowanie rzędu 23%;
- w umowach kredytu konsumenckiego nie zawarto informacji o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego oraz warunkach jej zmiany. W umowach tych wskazywano jedynie, że za okres opóźnienia pożyczkobiorcy w spłacie pożyczki pożyczkodawca ma prawo naliczyć i pobrać odsetki maksymalne w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP w stosunku rocznym.

- w umowach kredytu konsumenckiego nie zawarto informacji o obowiązku zwrotu przez konsumenta udostępnionego przez kredytodawcę kredytu oraz odsetek, a także informacji o kwocie odsetek należnych w stosunku dziennym. W punkcie 8 umowy wskazano, że pożyczkobiorca ma prawo do odstąpienia od umowy pożyczki w terminie 14 dni od daty zawarcia umowy, ale pominięto informacje dotyczące zwrotu udostępnionego kredytu;
- w części umów o pożyczkę gotówkową zawarto postanowienie o treści: „Sądem właściwym do rozpoznania sporów wynikłych z niniejszej umowy pożyczki jest Sąd Rejonowy w Opolu” (punkt 15).
- w punkcie 6 umowy o pożyczkę gotówkową zawarto postanowienie o treści:

„6. W przypadku opóźnienia w spłacie należności wynikających z niniejszej Umowy Pożyczkodawca ma prawo: (...)

6.4. naliczyć i pobrać opłaty dodatkowe:

6.4.1. za każde telefoniczne wezwanie Pożyczkodawcy do spłaty należności – 10 zł (dziesięć złotych);

6.4.2. za każde pisemne wezwanie Pożyczkodawcy do spłaty należności: 40 zł (czterdzieści złotych);

6.4.3. za każdy bezskuteczny przyjazd przedstawiciela Pożyczkodawcy po odbiór należności wynikających z niniejszej Umowy – 100 zł (sto złotych);

6.4.4. za obsługę firmy windykacyjnej – 250 zł (dwieście pięćdziesiąt złotych).”

(dowód: wzór wniosku o pożyczkę gotówkową, k. 12 akt admin.; wzór umowy o pożyczkę gotówkową, 12verte akt admin.; wzór deklaracji wekslowej, k. 13 akt admin.; wzór weksła, k. 13verte akt admin.; przykładowe umowy o pożyczkę gotówkową, k. 16, 20, 24, 37, 39, 41, 153-155 akt admin.)

Z tytułu czynności windykacyjnych, podejmowanych wobec pożyczkobiorców, powodowa Spółka osiągnęła w 2015 r. przychód na poziomie (...) łącznej kwoty udzielonych pożyczek, co oznacza, że z pośród 9450 umów kredytu konsumenckiego zawartych w 2015 r., z racji nieterminowanego rozliczenia tylko z 294 umów wyegzekwowano opłaty windykacyjne. (dowód: oświadczenie powodowej Spółki zawarte w piśmie z 19.02.2016 r., k. 112-114 akt admin.).

Z pozwów przedstawionych przez Spółkę (...), sporządzonych w związku z brakiem terminowego regulowania zobowiązań wynikających z zawartych umów o pożyczkę gotówkową wynika, że Spółka domagała się zasądzenia na jej rzecz opłat z tytułu kilkukrotnych upomnień telefonicznych, wezwań do zapłaty oraz przyjazdu jej przedstawiciela po odbiór należności wynikających z umowy (dowód: pozwy z załącznikami, k. 44-83 akt admin.).

Ostatnie umowy o pożyczkę gotówkową zostały zawarte - w oparciu o wzorce wykorzystywane od 16 września 2013 r. - przez spółkę przekształcaną ((...) sp. z o.o. (...)) dnia 29 lutego 2016 r., a termin ich wykonania upłynął 29 marca 2016 r., ponieważ umowy były zawarte na 30 dni. (dowód: pismo przedsiębiorcy z 13.06.2016 r. wraz z załączonymi umowami, k. 128 i 153-155 akt admin.).

Po 29 lutego 2016 r. spółka przekształcona (tj. (...) sp. z o.o.) nie zawierała już umów o kredyt konsumencki w oparciu o wzór umowy stosowany przez (...) sp. z o.o. (...) z siedzibą w W.. Od 1 marca 2016 r. spółka przekształcona stosowała w obrocie zmodyfikowane wzorce umów, które: nie przewidują oprocentowania kredytu, zawierają informację o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego (punkt 5) oraz informację o obowiązku zwrotu przez konsumenta udostępnionego przez kredytodawcę kredytu (punkt 7). Zmieniono także postanowienia dotyczące opłat z tytułu podejmowania czynności windykacyjno-upominawczych oraz właściwości sądu. (dowód: pismo przedsiębiorcy z 30.06.2016 r. wraz z przykładową umową zawartą w oparciu o zmodyfikowany wzorzec, k. 180-181 akt admin.; przykładowe umowy zawierane przez (...) sp. z o.o., k. 160, 163, 171 akt admin.).

W roku 2015 powodowa Spółka osiągnęła obrót w wysokości (...) zł. (dowód: Rachunek zysków i strat, k. 135 akt admin.).

Postanowieniem z 29 grudnia 2015 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wszczął z urzędu postępowanie w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w związku z podejrzeniem podejmowania przez (...) Sp. z o.o. (...) z siedzibą w W. bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. (dowód: Postanowienie nr 1, k. 1-4 akt admin.). W dniu 30 grudnia 2016 r. Prezes UOKiK wydał decyzję, która została zaskarżona w niniejszym postępowaniu sądowym.

Powyżej opisany stan faktyczny został ustalony przez Sąd w oparciu o twierdzenia i oświadczenia stron oraz wyżej przywołane dowody, zgromadzone w toku postępowania administracyjnego. Dowody te nie były kwestionowane przez strony, a i Sąd nie znalazł podstaw, by odmówić im mocy dowodowej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie podlegało oddaleniu.

Niniejsza sprawa dotyczyła możliwości kwalifikacji zachowań powoda, opisanych w zaskarżonej decyzji, jako wypełniających dyspozycję art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 i pkt 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów. Zgodnie z tym przepisem, zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, przy czym przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami zachowanie przedsiębiorcy, w szczególności naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, czy nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji. W ustępie 3 przywołanego przepisu wskazano jednocześnie, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów.

W rozpatrywanej sprawie nie budziło wątpliwości, że powód jest przedsiębiorcą i że wykonuje działalność gospodarczą także w obrocie z konsumentami. Pozostawała więc do rozstrzygnięcia kwestia, czy działania/zaniechania strony powodowej (jej poprzednika prawnego – (...) sp. z o.o. (...) z siedzibą w W.), opisane w stanie faktycznym sprawy, są bezprawne (tj. sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami) i czy naruszają zbiorowe interesy konsumentów.

O bezprawności w rozumieniu powołanego przepisu możemy mówić, gdy zachowanie przedsiębiorcy – czyli jego działanie, jak również zaniechanie – jest sprzeczne z powszechnie obowiązującym porządkiem prawnym, a więc zarówno z normami prawnymi, jak również z zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami, przy czym te ostatnie zostały wprost wskazane w ustawie. Bezprawność jest przy tym obiektywnym czynnikiem, a więc niezależna jest od winy i jej stopnia, jak również bez znaczenia jest świadomość istnienia naruszeń. Bezprawność jest także niezależna od wystąpienia szkody.

Bezprawne praktyki muszą być ponadto wymierzone w zbiorowe interesy konsumentów, czyli odnosić się do obecnych, przyszłych i potencjalnych konsumentów, a więc naruszać prawa nieograniczonej, bliżej nieokreślonej liczby konsumentów. Interes, który jest chroniony owym przepisem, to interes prawny, rozumiany jako określone potrzeby konsumenta, które zostały uznane przez ustawodawcę za godne ochrony (tak Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z 13 lipca 2006r., sygn. akt III SZP 3/06, OSNP 2007, nr 1-2, poz. 35).

Oceny, czy w danej sytuacji mamy do czynienia z bezprawnym naruszeniem interesu konsumentów, dokonujemy na podstawie analizy, między innymi, regulacji określonych aktów prawnych, które swym działaniem naruszył przedsiębiorca.

Stosownie do treści art. 3 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (dalej: ukk), przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255.550 zł albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi (ust. 1). Według ust. 2, za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności:

- 1) umowę pożyczki;
- 2) umowę kredytu w rozumieniu przepisów prawa bankowego;
- 3) umowę o odroczeniu konsumentowi terminu spełnienia świadczenia pieniężnego, jeżeli konsument jest zobowiązany do poniesienia jakichkolwiek kosztów związanych z odroczeniem spełnienia świadczenia;
- 4) umowę o kredyt, w której kredytodawca zaciąga zobowiązanie wobec osoby trzeciej, a konsument zobowiązuje się do zwrotu kredytodawcy spełnionego świadczenia;
- 5) umowę o kredyt odnawialny.

W niniejszej sprawie nie budzi wątpliwości kwestia kwalifikacji i oceny prawnej umów, zawieranych przez powodowego przedsiębiorcę na podstawie zakwestionowanych przez Prezesa UOKiK wzorców umownych dotyczących umowy pożyczki, w oparciu o przepisy ustawy o kredycie konsumenckim.

W zaskarżonej decyzji Prezes UOKiK wskazał na szereg zachowań powoda, które – w jego ocenie – stanowiły praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów.

W ocenie Sądu Okręgowego, w odniesieniu do praktyk opisanych w punktach I-III sentencji zaskarżonej decyzji spełniona została przesłanka godzenia przez przedsiębiorcę w zbiorowe interesy konsumentów. Przesłanka ingerencji w „zbiorowe interesy konsumentów”, o istnieniu których nie świadczy suma interesów jednostkowych oznacza, że zakaz z art. 24 uokik obejmuje zachowania przedsiębiorcy, które można określić jako „generalne”, tj. dotyczące każdego konsumenta znajdującego się w określonej sytuacji. Praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład określonej grupy (T. Skoczny, Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz, 2014 r., System Informacji Prawnej Legalis). Przedmiotem ochrony nie są zatem interesy indywidualnego konsumenta lub grupy indywidualnych konsumentów, ale wszystkich klientów traktowanych jako grupa uczestników rynku zasługująca na szczególną ochronę. Aby uznać konkretne zachowanie przedsiębiorcy za naruszające zbiorowy interes konsumentów wystarczające jest, by zachowaniem tym dotknięci byli jego faktyczni lub potencjalni klienci, co ma miejsce w omawianym przypadku. Stosowane przez powoda praktyki rynkowe, opisane w decyzji, obejmują bowiem tych wszystkich konsumentów, którzy bądź to zawarli już z powodem umowy kredytu konsumenckiego, bądź też byli potencjalnymi klientami powoda.

Zdaniem Sądu, pozwany prawidłowo uznał za sprzeczne z ustawą o kredycie konsumenckim nierzetelne informowanie w umowie pożyczki o stopie oprocentowania poprzez posługiwanie się dwoma różnymi wielkościami określającymi stopę oprocentowania kredytu (**punkt I.1.**). Zgodnie z art. 30 ust. 1 pkt 6 ukk, umowa o kredyt konsumencki powinna określać stopę oprocentowania kredytu oraz warunki jej zmiany z podaniem indeksu lub stopy referencyjnej, o ile ma zastosowanie do pierwotnej stopy oprocentowania kredytu; jeżeli umowa o kredyt konsumencki przewiduje różne stopy oprocentowania, informacje te podaje się dla wszystkich stosowanych stóp procentowych w danym okresie obowiązywania umowy. Z przepisu tego wynika, że umowa o kredyt konsumencki winna wskazywać stopę lub stopy oprocentowania kredytu w sposób jasny i jednoznaczny. Natomiast wbrew oczywistej dyspozycji przywołanej normy prawnej, w stosowanym przez powoda wzorcu umowy pożyczki oraz w zawieranych na jego podstawie umowach kredytu konsumenckiego (tj. w umowach o pożyczkę gotówkową) wskazywane były dwie różne wielkości stopy oprocentowania kredytu – w warunkach udzielenia pożyczki wskazano na stopę procentową w wysokości 12%, a w punkcie 2 umowy przewidziano oprocentowanie rzędu 23%, co zostało zresztą przyznane przez powoda (str. 4 odwołania). Brak było zatem jednoznacznego wskazania wysokości obowiązującej stopy oprocentowania kredytu konsumenckiego. W konsekwencji uniemożliwiało to konsumentom, po pierwsze - ocenę oferty kredytowej powoda i porównanie jej z innymi ofertami na rynku, a po drugie - weryfikację zasadności i prawidłowości ewentualnego obciążenia ich opłatą z tytułu odsetek. Na marginesie, odwołując się do oświadczenia powoda, iż aktualnie nie nalicza on odsetek umownych, w opinii Sądu, biorąc pod uwagę, że praktyka oprocentowywania kredytu jest powszechnie

stosowana, to udzielając kredytu nie oprocentowanego, kredytodawca winien poinformować konsumenta także o tym fakcie.

Słuszne było również uznanie za godzącą w zbiorowe interesy konsumentów praktykę, polegającą na nie zawarciu w umowie kredytu konsumentowi informacji o obowiązku zwrotu przez konsumenta zaciągniętego kredytu oraz odsetek w przypadku odstąpienia przez konsumenta od umowy, w tym także braku informacji o kwocie odsetek należnych w stosunku dziennym (**punkt 1.3.**), co jest wprost wymagane przez art. 30 ust. 1 pkt 15 uok. Przepis ten stanowi bowiem jednoznacznie, że umowa o kredyt konsumentki powinna określać termin, sposób i skutki odstąpienia konsumenta od umowy, obowiązek zwrotu przez konsumenta udostępnionego przez kredytodawcę kredytu oraz odsetek zgodnie z rozdziałem 5, a także kwotę odsetek należnych w stosunku dziennym. W umowie pożyczki oferowanej przez powoda wskazano jedynie, że kredytodawca posiada prawo do odstąpienia od umowy w terminie 14 dni (punkt 8), nie zawarto natomiast wymienionych wyżej informacji, przez co konsument nie miał jasności co do tego, jakie byłyby skutki odstąpienia przez niego od umowy, w szczególności, czy w związku z tym pożyczkodawca byłby uprawniony do pobierania od niego jakichkolwiek opłat. Konsument nie byłby również w stanie zweryfikować prawidłowości wysokości pobieranych - ewentualnie - opłat za okres korzystania z pożyczki, z powodu braku informacji o wysokości odsetek naliczanych w stosunku dziennym od kwoty pożyczki udzielonej konsumentowi.

Podobne konkluzje dotyczą niewypełnienia przez powoda obowiązku, wynikającego z art. 30 ust. 1 pkt 11 uok, tj. niewskazania w umowie kredytu konsumentki informacji o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego oraz warunkach jej zmiany (**punkt 1.2.**). W umowie o pożyczkę gotówkową przewidziano jedynie, że za okres opóźnienia w spłacie kredytu kredytodawca ma prawo do naliczenia i pobrania odsetek maksymalnych w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP – w stosunku rocznym. W umowie tej nie określono jednak w sposób precyzyjny rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego i warunków jej zmiany. Natomiast stosownie do przywołanego wyżej przepisu, umowa o kredyt konsumentki powinna określać roczną stopę oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, warunki jej zmiany oraz ewentualne inne opłaty z tytułu zaległości w spłacie kredytu. Umowa powinna wobec tego określać nie tylko wysokość stopy odsetek, ale i wszelkie warunki zmiany oprocentowania. Możliwe jest przy tym stosowanie stałej lub zmiennej stopy oprocentowania, jednak w przypadku zastosowania tej ostatniej, niezbędne jest wskazanie w umowie warunków jej zmiany. Zawarcie przedmiotowych informacji w umowie o kredyt konsumentki ma charakter obligatoryjny. Analizowane w niniejszej sprawie wymogi informacyjne uzasadnione są tym, iż wszelkie koszty, jakie mogą wystąpić po stronie kredytobiorcy w związku z umową o kredyt konsumentki, winny być transparentne. Ochrona kredytobiorcy będącego konsumentem wymaga zatem podania mu, między innymi, pełnej i zrozumiałej informacji o wysokości odsetek należnych kredytodawcy w razie uchybienia terminu spłaty kredytu. Nałożenie na kredytodawcę obowiązku wskazania w umowie kredytowej także wysokości kosztu, jaki ponosi konsument w związku z niewykonaniem swoich zobowiązań umownych, w zamierzeniu ustawodawcy, miało na celu poprawę sytuacji prawnej konsumentów (por. uzasadnienie projektu ustawy z 24 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy o kredycie konsumentkim, druk nr 3063 Sejmu RP IV kadencji).

Prezes UOKiK prawidłowo przyjął, że bezprawność powyższych praktyk, przejawiając się w ich niezgodności z przepisami ustawy o kredycie konsumentkim oznacza, że stanowią one zarazem praktykę, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 uokik, polegającą na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji.

Stosownie do art. 2 pkt 4 ustawy z 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (dalej: upnpr), przez praktyki rynkowe należy rozumieć działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy, sposób postępowania, oświadczenie lub informację handlową, w szczególności reklamę i marketing, bezpośrednio związane z promocją lub nabyciem produktu przez konsumenta. Z kolei w myśl art. 3 i art. 4 ust. 1 upnpr, zakazane jest stosowanie nieuczciwych praktyk rynkowych, tj. praktyk sprzecznych z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształcających lub mogących zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy dotyczącej produktu, w trakcie jej zawierania lub po jej zawarciu.

Przepis art. 4 ust. 1 pnpr definiuje nieuczciwą praktykę rynkową za pomocą klauzuli generalnej, stanowiąc, że jest nią praktyka sprzeczna z dobrymi obyczajami, w istotny sposób zniekształcająca lub mogąca zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta. Natomiast w ust. 2 zawarto przykładowe rodzaje nieuczciwych praktyk, opisanych szerzej w art. 5-11 ustawy (przy czym praktyki te nie podlegają ocenie w świetle przesłanek określonych w ust. 1). Na otwarty katalog tych praktyk wskazuje użycie w art. 4 ust. 2 upnpr sformułowania „w szczególności”. Oznacza to, że mogą istnieć inne, niewymienione w ustawie, nieuczciwe praktyki rynkowe, a ich sankcjonowanie możliwe jest poprzez zastosowanie klauzuli generalnej.

Klauzula generalna dobrych obyczajów stanowi zwrot niedookreślony, który należy odnosić do ocen i norm postępowania w obrocie gospodarczym, będących wyznacznikami uczciwości kupieckiej. Chodzi tu zatem o dobre obyczaje handlowe, które są lub powinny być respektowane w działalności gospodarczej. Obyczaje, które określają pewien standard zachowań przedsiębiorców, zdeterminowany koniecznością zapewnienia ochrony pozostałym uczestnikom obrotu – w tym wypadku konsumentom. Zgodnie z poglądami judykatury, dobrym obyczajem jest szeroko rozumiany szacunek do drugiego człowieka, oparty na regule postępowania zgodnego z zasadami etyki, moralności i aprobowanymi społecznie obyczajami. Do dobrych obyczajów zaliczyć należy, w szczególności, następujące wartości: uczciwość, szczerłość, lojalność, rzetelność i fachowość. Natomiast jako sprzeczne z dobrymi obyczajami należy rozumieć działania, które uniemożliwiają realizację tych wartości, w tym także działania prowadzące do dezinformacji lub wywołania u konsumenta błędnego mniemania, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, ukształtowania stosunku zobowiązaniowego niezgodnie z zasadą równorzędności stron, czyli działania powszechnie uznawane za nieuczciwe, nierzetelne lub sprzeczne z akceptowanymi standardami postępowania. Przy czym w chodzą tu w grę nie tylko działania naruszające interesy ekonomiczne konsumenta, lecz również sytuacje, w których zostanie spowodowany u niego dyskomfort, mitrega, wynikające z naruszenia prywatności, wygody, poczucia godności osobistej, nałożenia uciążliwych obowiązków, czy braku satysfakcji z zawarcia umowy określonej treści.

Należy także podkreślić, że ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym zakazuje zarówno faktycznego, jak i potencjalnego zniekształcania zachowań rynkowych konsumentów. Bez znaczenia pozostaje przy tym kwestia motywacji, zamiaru, czy świadomości sprawcy. Nie jest konieczne, aby niedozwolone działanie było podjęte np. z zamiarem osiągnięcia zysku, wprowadzenia w błąd. Już samo zagrożenie interesu konsumentów stanowi przedmiot ochrony prawnej.

Mając na uwadze powyższe unormowania prawne, Sąd Okręgowy uznaje za trafną, dokonaną przez Prezesa UOKiK, ocenę praktyk powoda opisanych w punkcie II i II sentencji decyzji, jako stanowiących przejaw stosowania nieuczciwej praktyki rynkowej, o której mowa w art. 4 ust. 1 upnpr, a w konsekwencji naruszających zbiorowe interesy konsumentów (art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 uokik). W odniesieniu do tychże praktyk, Sąd podziela rozważania pozwanego, co do przyjętego modelu przeciętnego konsumenta, które nie były kwestionowane przez powoda. W myśl ustawowej definicji, zawartej w art. 2 pkt 8 upnpr, przeciętny konsument, to konsument, który jest dostatecznie dobrze poinformowany, uważny i ostrożny; oceny dokonuje się z uwzględnieniem czynników społecznych, kulturowych, językowych i przynależności danego konsumenta do szczególnej grupy konsumentów, przez którą rozumie się dającą się jednoznacznie zidentyfikować grupę konsumentów, szczególnie podatną na oddziaływanie praktyki rynkowej lub na produkt, którego praktyka rynkowa dotyczy, ze względu na szczególne cechy, takie jak wiek, niepełnosprawność fizyczna lub umysłowa. W analizowanym przypadku pozwany zasadnie przyjął, że oferta umowy kredytu konsumenckiego nie została skierowana do jakiejś szczególnej grupy konsumentów, ponieważ pożyczką oferowaną przez powoda zainteresowane mogły być osoby w różnym wieku, o różnym wykształceniu i dochodach oraz różnym stopniu świadomości o otaczającej ich rzeczywistości, w tym wiedzy o uprawnieniach i obowiązkach związanych z zawarciem umowy kredytu konsumenckiego.

W ocenie Sądu, wyczerpuje znamiona nieuczciwej praktyki rynkowej, zdefiniowanej w art. 4 ust. 1 upnpr, praktyka polegająca na możliwości pobierania przez powoda od pożyczkobiorców opłat za wymienione czynności windykacyjne w następującej wysokości: (1) za każde telefoniczne wezwanie do spłaty należności – 10 zł, (2) za każde pisemne wezwanie 40 zł, (3) za każdy bezskuteczny przyjazd przedstawiciela kredytodawcy po odbiór należności - 100 zł, (4)

za obsługę firmy windykacyjnej – 250 zł (**punkt III sentencji decyzji**). O sprzeczności tej praktyki z dobrymi obyczajami świadczy to, że opłaty za telefoniczne i pisemne wezwanie do spłaty należności, za bezskuteczny przyjazd przedstawiciela kredytodawcy po odbiór należności oraz za obsługę firmy windykacyjnej mają de facto charakter zryczałtowanej kary umownej, której wysokość nie jest adekwatna do realnie poniesionych przez przedsiębiorcę kosztów, a obowiązek poniesienia tej opłaty istnieje niezależnie od odpowiedzialności, winy konsumenta za opóźnienie w spłacie pożyczki. W konsekwencji, zastrzeżenie na rzecz kredytodawcy możliwości pobierania tego rodzaju opłat, może zniekształcać zachowania rynkowe kredytobiorcy, będącego konsumentem, na etapie wykonania umowy, w zakresie wywołania przekonania o konieczności poniesienia tych opłat. Podzielając w pełni argumentację przedstawioną przez Prezesa Urzędu w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji, Sąd pragnie dodatkowo wskazać, że opłaty windykacyjne przerzucają na konsumenta - w sposób nieuzasadniony i zupełnie dowolny - koszty wykonywania przez przedsiębiorcę działalności gospodarczej. W umowach o pożyczkę gotówkową przewidziano, że w przypadku opóźnienia w uregulowaniu przez konsumenta należności wynikających z umowy, przedsiębiorca będzie uprawniony do uruchomienia procedur windykacyjnych, obejmujących wyżej wymienione czynności. Powód nie wykazał jednak w żaden sposób zasadności ustalenia wysokości kosztów tych czynności w przyjętej wysokości. Z całą pewnością nie można natomiast uznać, by koszty te były adekwatne do ponoszonych w rzeczywistości kosztów za połączenie telefoniczne, czy kosztów wysłania pisemnego wezwania do zapłaty, przykładowo, za pośrednictwem Poczty Polskiej, czy innego operatora pocztowego. Każdorazowy koszt wysłania listu lub przeprowadzonej rozmowy telefonicznej może być różny w zależności od rodzaju listu lub czasu rozmowy. Zróżnicowanie tych kosztów ponoszonych w praktyce w zestawieniu z ryczałtową wysokością opłat za te czynności przyjętą w umowie o pożyczkę gotówkową może wskazywać dowolność i daleko posuniętą arbitralność w określeniu kosztów, którymi pożyczkodawca obciąża swoich klientów. Jednak w żadnym wypadku nie można uznać, iż wysokość wskazanych w zakwestionowanym postanowieniu opłat jest ściśle powiązana z konkretną czynnością. Także wysokość opłaty za przyjazd przedstawiciela kredytodawcy lub obsługę firmy windykacyjnej została ustalona w sposób zupełnie dowolny, w oderwaniu od tego, jakie faktycznie koszty poniesie przedsiębiorca w danym konkretnym przypadku. Przedmiotowe opłaty mogły zatem stanowić dla pożyczkodawcy dodatkowy, nieuzasadniony dochód uzyskany kosztem konsumenta. Co istotne, w analizowanym postanowieniu brakuje również dokładnego określenia czasu i częstotliwości dokonywania poszczególnych czynności windykacyjnych przez pożyczkodawcę, co stanowi dodatkowe zagrożenie dla interesów ekonomicznych konsumenta. W rezultacie, praktyka powoda mogła prowadzić do nadmiernego i nieuzasadnionego obciążenia finansowego konsumentów. Działalność prowadzona przez powoda ma charakter zarobkowy, a w związku z tym to na powodzie, jako prowadzącym zawodowo działalność gospodarczą, ciąży obowiązek takiego jej zorganizowania, aby nie tylko pokrywała koszty związane z jej prowadzeniem, ale również generowała zyski. Na tym polega ryzyko powoda. W ocenie Sądu, sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszające interesy konsumenta jest przerzucenie tego ryzyka na kontrahenta - czyli na konsumenta i obciążenie go nadmiernymi, nieadekwatnymi do okoliczności kosztami windykacyjnymi.

Prawidłowe było także uznanie za nieuczciwą praktykę rynkową, zawieranie w umowach pożyczki postanowienia, zgodnie z którym sądem właściwym do rozpoznania sporów wynikłych na tle zawartej z konsumentem umowy kredytu konsumentckiego będzie Sąd Rejonowy w Opolu (**punkt II sentencji decyzji**). Należy wskazać, że postanowienie to spełnia przesłanki niedozwolonej klauzuli umownej, o której mowa w art. 385¹ § 1 k.c. oraz art. 385³ pkt 23 k.c. Zgodnie z ostatnim z przywołanych przepisów, w razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w szczególności wyłączają jurysdykcję sądów polskich lub poddają sprawę pod rozstrzygnięcie sądu polubownego polskiego lub zagranicznego albo innego organu, a także narzucają rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy. Analizowane postanowienie wyłącza zaś możliwość rozpoznania sprawy przez sąd, który wedle ustawy jest miejscowo właściwy. Co do zasady, zmiana właściwości miejscowej sądu jest dopuszczalna w sprawach konsumenckich, gdyż przepisy kodeksu postępowania cywilnego nie przewidują w tym wypadku właściwości wyłącznej. Jednakże zmiana ta może stanowić zagrożenie dla interesu konsumentów w sytuacji, gdyby wiązała się dla nich z nadmierną uciążliwością. Zakwestionowane postanowienie w swej istocie ogranicza możliwość wyboru innego sądu, który mógłby być właściwym do rozpoznania sprawy wynikłej z umowy kredytu konsumentckiego. Zapis ten wyłącza bowiem możliwość skorzystania zarówno z właściwości miejscowej ogólnej, jak i z właściwości przemiennej. W sytuacji, gdy miejsce zamieszkania konsumenta, przeciwko któremu pozwany

przedsiębiorca wystąpi z powództwem (art. 27 § 1 k.p.c.) oraz miejsce wykonania umowy (art. 34 k.p.c.) będą się znajdowały poza okręgiem sądu właściwego dla siedziby pozwanego (Opole), analizowany zapis będzie narzucał rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy. W umowach z konsumentami zasada swobody umów ulega ograniczeniu ze względu na treść art. 385¹ § 1 k.c. Dopuszczalne jest więc zawarcie we wzorcu umownym i w konkretnej umowie klauzuli prorogacyjnej, ale tylko wówczas, gdy nie narzuca ona sądu, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy (w praktyce chodzić będzie o wskazanie sądu właściwości ogólnej albo właściwości przemiennej). Zdaniem Sądu, niedopuszczalne są nie tylko postanowienia wyłączające w ogóle właściwość określoną przepisami procedury cywilnej, lecz również te, które ograniczają zakres możliwości przewidzianych w ustawie. Niewątpliwie prowadzi to bowiem do pogorszenia sytuacji konsumenta. W analizowanym przypadku, stosowane przez pozwanego postanowienie narusza interes konsumentów i pozostaje w sprzeczności z dobrymi obyczajami. Wyłącza ono bowiem możliwość wytoczenia powództwa przed sądem właściwym ze względu na miejsce zamieszkania konsumenta, a więc z reguły najbardziej dla niego dogodnym, jak również przed sądem właściwym według miejsca wykonania umowy. Sprzeczność z dobrymi obyczajami przejawia się natomiast w nierzetelnym i nierównorzędnym traktowaniu konsumenta jako partnera, narzucaniu mu niedogodnych warunków dochodzenia swych praw lub obrony przed sądem oraz wykorzystywaniu pozycji profesjonalisty. W związku z analizowanym postanowieniem konsument może pozostawać w błędnym przeświadczeniu, o prawidłowości działań powoda, polegających na wytoczeniu przeciwko konsumentowi powództwa przed sąd wskazany w umowie. Tym samym, konsument, mający miejsce zamieszkania odległe od siedziby sądu, mógłby nie podnieść zarzutu niewłaściwości miejscowej sądu i w konsekwencji byłby zmuszony do prowadzenia swej sprawy przed sądem miejscowo dla niego dogodnym, co powodowałoby po jego stronie dodatkowe utrudnienie. Tego rodzaju praktyka słusznie zatem została uznana przez pozwany organ za nieuczciwą praktykę rynkową, sprzeczną z dobrymi obyczajami w rozumieniu art. 4 ust. 1 upnpr. Niezasadny jest zarzut powoda, sformułowany w punkcie 4 odwołania. Kwestia legalności funkcjonowania rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, w tym powołana w danym zakresie przez powoda opinia Rzecznika Generalnego Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-119/15, są irrelewantne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Zgodnie z nieobowiązującym już przepisem art. 24 ust. 2 pkt 1 uokik, za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uznawano stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. Niemniej jednak, w niniejszej sprawie Prezes UOKiK nie oceniał praktyki powoda przez pryzmat tego przepisu, na co wskazuje zarówno treść postanowienia z 29 grudnia 2015 r. w przedmiocie wszczęcia postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, jak i treść zaskarżonej decyzji. Praktyka powoda, polegająca na przyjęciu w umowie o kredyt konsumencki postanowienia, które czyniło sąd rejonowy w Opolu, sądem właściwym do rozpoznania sporów wynikłych na tle zawartej z konsumentem umowy kredytu konsumenckiego, została bowiem uznana - stosownie do art. 4 ust. 1 upnpr - za nieuczciwą praktykę rynkową, a w konsekwencji za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 uokik.

W ocenie Sądu, Prezes Urzędu prawidłowo przyjął, że powód zaniechał stosowania praktyk, opisanych w punktach I i II sentencji zaskarżonej decyzji, z dniem 30 marca 2015 r., zaś praktyki wskazanej w punkcie III, z dniem 1 marca 2016 r. Zgodnie z art. 27 ust. 3 uokik, ciężar udowodnienia okoliczności zaprzestania stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, spoczywa na przedsiębiorcy. W analizowanym przypadku, wbrew przywołanemu przepisowi, powód nie sprostął temu obowiązkowi, gdyż nie przedstawił żadnych dowodów, z których wynikałoby, że zaprzestał stosowania zarzuconych mu praktyk w innym terminie niż termin przyjęty przez pozwanego. Wbrew twierdzeniom powoda, z materiału dowodowego sprawy, a w szczególności z pism wnoszonych przez powoda w toku postępowania wyjaśniającego i postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, nie wynika, by w ciągu 2015 r. powód modyfikował stosowane przez siebie wzorce umowne w zakresie kwestionowanym przez Prezesa UOKiK i by informował o tym ten organ. Co natomiast ważne, powód załączył do swego pisma z 13 czerwca 2016 r. (k. 128 akt admin.) trzy umowy o pożyczkę gotówkową z 29 lutego 2016 r. (k. 153-155 akt admin.). Umowy te zostały zawarte na okres 30 dni przez poprzednika prawnego powoda, tj. przez (...) sp. z o.o. (...) w W., a ich treść odpowiadała treści wzorca umownego stosowanego od 16 września 2013 r., stanowiącego przedmiot oceny Prezesa UOKiK w niniejszej sprawie. Skoro zatem termin wykonania ostatnich z tych trzech umów upłynął 29 marca 2016

r., a po tej dacie spółka przekształcona (tj. (...) sp. z o.o.) nie zawierała już umów o kredyt konsumencki w oparciu o kwestionowany wzorzec umowny, lecz stosowała od 1 marca 2016 r. zmodyfikowane wzorce, to prawidłowe było przyjęcie, jako dat zaniechania zarzuconych powodowi praktyk, daty 1 i 30 marca 2016 r. Pierwsza z tych dat dotyczy zaniechania praktyki wskazanej w punkcie III sentencji decyzji i stanowi ona dzień po dniu, w którym została zawarta ostatnia z umów w oparciu o kwestionowany wzorzec umowy. Natomiast 30 marca 2016 r. to data zaniechania praktyk określonych w punkcie I i II – jest to dzień po dniu, w którym wykonana została ostatnia z umów, której dotyczą zarzuty Prezesa UOKiK. Należy przy tym zauważyć, że w świetle przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, fakt zaniechania stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów nie wyklucza możliwości nałożenia na przedsiębiorcę, który stosował te praktyki, kary pieniężnej. Decyzja o ewentualnym wymierzeniu tej kary została pozostawiona uznaniu organu antymonopolowego. Istotne jest, że w niniejszej sprawie Prezes UOKiK uwzględnił zaniechanie stosowania zakwestionowanych w decyzji praktyk, jako okoliczność łagodzącą przy ustalaniu wymiaru kary, skutkującą obniżeniem kwot bazowych poszczególnych kar o 10%. Tym samym, zarzuty sformułowane w punkcie 1 i 2 odwołania nie zasługiwały na uwzględnienie.

Zdaniem Sądu Okręgowego, prawidłowe zakwalifikowanie praktyk powoda, wymienionych w pkt I-III zaskarżonej decyzji, jako naruszające zbiorowe interesy konsumentów, uzasadniało zastosowanie art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik i nałożenie na przedsiębiorcę kar pieniężnych z tytułu stosowania praktyk opisanych w punktach I-III sentencji decyzji. Przy czym, wbrew sugestiom powoda, podstawa do nałożenia kary pieniężnej istnieje w razie, choćby nieumyślnego, dopuszczenia się naruszenia zakazu określonego w art. 24 ustawy. Wprawdzie przepis art. 106 uokik wskazuje na fakultatywność wymierzania kar, niemniej jednak odstępianie od nałożenia kary powinno nastąpić w wyjątkowych przypadkach, gdy nawet wymierzenie kary w wysokości symbolicznej stanowiłoby dla przedsiębiorcy znaczącą dolegliwość, pozostającą w rażącej sprzeczności ze stopniem winy przedsiębiorcy oraz bagatelnością stwierdzonej praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumenta. W niniejszej sprawie sytuacja taka nie miała miejsca, a za zasadnością wymierzenia kar w danym przypadku przemawia okoliczność, że przypisane powodowi praktyki godzą, między innymi, w podstawowe prawa konsumentów w zakresie korzystania z kredytu konsumenckiego.

W okolicznościach przedmiotowej sprawy nie można przyjąć, by orzeczone kary były rażąco wygórowane, biorąc pod uwagę granicę ustawowego zagrożenia, wynoszącą do 10% obrotu osiągniętego przez przedsiębiorcę w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary, o czym świadczy ustalenie tych kar na poziomie 0,27%, 1,35% i 0,54% obrotu osiągniętego przez powoda w 2015 r. oraz 2,7%, 1,35%, 5,4% maksymalnego wymiaru kary. W ocenie Sądu, przy wymierzaniu kar pieniężnych pozwany prawidłowo uwzględnił możliwości finansowe przedsiębiorcy, gdyż kary te są adekwatne do jego sytuacji majątkowej. Za utrzymaniem kar w wysokości ustalonej przez Prezesa UOKiK przemawia nie tylko okoliczność, że kara pieniężna ma spełniać funkcję wychowawczą i prewencyjną, co oznacza, że ma ona zapobiegać podejmowaniu zakwestionowanych praktyk w przyszłości przez tego samego (prewencja szczególna), ale także innych przedsiębiorców (prewencja ogólna), ale ma ona także pełnić funkcję represyjną, tj. ma stanowić realnie odczuwalną dolegliwość dla ukaranego podmiotu. Zdaniem Sądu, odstępianie od wymierzenia kary mogłoby nie przynieść pożądanych skutków. Sąd Okręgowy w pełni podziela ocenę pozwanego, co do zasadności orzeczenia kar, jak i ich wysokości.

W ocenie Sądu, orzeczone kary spełniają przesłanki określone w art. 111 uokik. W szczególności kary te prawidłowo uwzględniają: nieumyślne naruszenie przez powoda przepisów ustawy, okoliczności naruszenia przepisów ustawy, wagę poszczególnych praktyk, czas ich trwania. Przy wymiarze kar trafnie uwzględniono również, o czym była już mowa, okoliczność łagodzącą w postaci zaniechania stosowania praktyk.

W świetle powyższych ustaleń, zarzuty i twierdzenia odwołania, dotyczące rozstrzygnięć zawartych w zaskarżonej decyzji, nie zasługiwały na uwzględnienie. Zdaniem Sądu, stanowią one jedynie polemikę z rozstrzygnięciem Prezesa UOKiK, niepopartą argumentami i dowodami, które pozwoliłyby na przyjęcie oceny odmiennej od oceny dokonanej przez organ.

Całkowicie niezrozumiały jest zarzut sformułowany w punkcie 3 odwołania, dotyczący niejasności, co do podstawy prawnej, w oparciu o którą prowadzono postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy

konsumentów. W przywołanym przez powoda postanowieniu nr 1 z 29 grudnia 2015 r. wskazano jednoznacznie, że „wszczyna się z urzędu postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w związku z podejrzeniem podejmowania przez (...) Sp. z o.o. (...) z siedzibą w W. [tj. poprzednika prawnego powodowej Spółki – przypis Sądu], bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na

I. naruszaniu obowiązku udzielania konsumentom w umowach kredytu konsumenckiego rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez:

1. nierzetelne przedstawianie informacji o stopie oprocentowania kredytu poprzez posługiwanie się dwoma różnymi od siebie wielkościami określającymi stopę oprocentowania kredytu, co może być uznane za niezgodne z art. 30 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1497 ze zm.), a poprzez to **może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów**, [podkreślenia Sądu]

2. brak informacji o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego oraz warunkach jej zmiany, co może być uznane za niezgodne z art. 30 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1497 ze zm.), a poprzez to **może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów** .

3. brak informacji o obowiązku zwrotu przez konsumenta udostępnionego przez kredytodawcę kredytu oraz odsetek w sytuacji odstąpienia od umowy kredytu konsumenckiego, a także brak informacji o kwocie odsetek należnych w stosunku dziennym, co może być uznane za niezgodne z art. 30 ust. 1 pkt 15 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1497 ze zm.), a poprzez to **może stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów** ,

II. zaniechaniu wręczania konsumentom przy zawarciu umowy o kredyt konsumencki na trwałym nośniku, wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy, z oznaczeniem swojej nazwy i siedziby, co może być uznane za niezgodne z art. 53 ust. 3 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1497 ze zm.), a poprzez to **może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów** .

III. stosowaniu w umowach kredytu konsumenckiego postanowienia, zgodnie z którym sądem właściwym do rozpoznania sporów wynikłych na tle zawartej z konsumentem umowy kredytu konsumenckiego będzie Sąd Rejonowy w Opolu, które to działanie narzuca konsumentom sąd właściwy do rozpoznania sporów, który mógłby nie być właściwy dla konsumentów na podstawie ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (tj. Dz. U. z 2014 r., poz. 101 ze zm.), a poprzez to może być uznane za przejaw stosowania nieuczciwej praktyki rynkowej, o której mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. Nr 171, poz. 1206 ze zm.), co **może stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji** .

IV. stosowaniu we wzorcach umownych przedstawianych konsumentom celem zawarcia umowy kredytu konsumenckiego, postanowień określających opłaty za niżej wymienione czynności windykacyjne w następującej wysokości:

1. za każde telefoniczne wezwanie do spłaty należności - 10 zł (dziesięć złotych),

2. za każde pisemne wezwanie 40 zł (czterdzieści złotych).

3. za każdy bezskuteczny przyjazd przedstawiciela kredytodawcy po odbiór należności – 100 zł (sto złotych),

4. za obsługę firmy windykacyjnej - 250 zł (dwieście pięćdziesiąt złotych), które to działania mogą prowadzić do obciążania konsumentów opłatami za dokonane czynności windykacyjne przez przedsiębiorcę, które mogą nie

odpowiadać rzeczywiście poniesionym przez niego kosztom, bez uwzględnienia częstotliwości podejmowanych przez działań, przez co mogą prowadzić do nadmiernego obciążenia finansowego konsumentów, w związku z czym mogą być uznane za przejaw stosowania nieuczciwej praktyki rynkowej zdefiniowanej w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. Nr 171. poz. 1206 ze zm.), co **może stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji.**” (k. 1 akt admin.). Natomiast w powołanym przez powoda piśmie z 26 kwietnia 2016 r. (k. 121 akt admin.) Prezes UOKiK wezwał powodową Spółkę do przekazania informacji i dokumentów, szczegółowo wymienionych w treści pisma, wskazując jednocześnie, że „powyższe informacje są niezbędne na potrzeby postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, prowadzonego z urzędu przeciwko (...) sp. z o.o. z siedzibą w W., **pod zarzutem naruszenia art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.**” [podkreśl. Sądu]. Nie budzi zatem jakichkolwiek wątpliwości, że nie występują - sugerowane przez powoda - rozbieżności między treścią powyżej wskazanych dokumentów w zakresie podstawy prawnej, w oparciu o którą zakwalifikowano zarzucone powodowi praktyki.

Za chybiony Sąd uznał także zarzut z punktu 5 odwołania, gdyż wbrew twierdzeniom powoda, o wydaniu zaskarżonej decyzji z pominięciem dokumentów i informacji przedłożonych przez przedsiębiorcę przed 21 stycznia 2016 r., z postanowienia nr 2 z 29 grudnia 2015 r. wynika jednoznacznie, że w poczet dowodów w postępowaniu w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostały zaliczone dokumenty zebrane w toku postępowania wyjaśniającego o sygn. (...), w tym pisma przedsiębiorcy z 23 lutego 2015 r. i 19 marca 2015 r. wraz z załączonymi do nich dokumentami, w tym z wzorami stosowanych umów pożyczki oraz przykładowymi umowami zawartymi na ich podstawie (k. 11-31, 35-91 akt admin.).

W ocenie Sądu, niezrozumiałe jest także zakwestionowanie przez powoda rozstrzygnięcia z punktu IV sentencji zaskarżonej decyzji, skoro w zakresie zarzutu zaniechania wręczania konsumentom przy zawarciu umowy o kredyt konsumencki na trwałym nośniku, wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy, z oznaczeniem swojej nazwy i siedziby, Prezes UOKiK umorzył postępowanie administracyjne jako bezprzedmiotowe.

Z tych wszystkich względów, na podstawie art. 479^{31a} § 1 k.p.c., Sąd orzekł jak w punkcie 1 sentencji wyroku.

O kosztach postępowania rozstrzygnięto zgodnie z wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c. zasadą odpowiedzialności za wynik procesu przyjmując, że na koszty należne Prezesowi UOKiK złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w wysokości 720 zł, ustalone na podstawie § 14 ust. 2 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

SSO Ewa Malinowska